

NP – 049

I Semester ³ B.Sc./B.Sc. (FAD) Examination, March/April 2023
(NEP) (2021 – 22 and Onwards) (F+R)
LANGUAGE SANSKRIT – I
Mahakavya – Kiratharjuniya Sarga I and II
(Grammar and Comprehension)

Time : 2½ Hours

Max. Marks : 60

Instructions : i) Answer in **Sanskrit/Kannada/English**.
ii) Q. No. I, VI and VII should be answered in **Sanskrit**.

I. समीचीनम् उत्तरं चिनुत ।

(1×8=8)

ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

Select the correct answer.

1) किरातार्जुनीयमहाकाव्ये कतिसर्गाः सन्ति ?

अ) अष्टादश

आ) नवदश

इ) षोडश

ई) त्रयोदश

2) वर्णिलिङ्गी कः ?

अ) कामेचरः

आ) वनेचरः

इ) ग्रामचरः

ई) नदीचरः

3) भारविकवेः जन्म नाम किम् ?

अ) कृष्णः

आ) दामोदरः

इ) वासुदेवः

ई) नारायणः

4) प्रशमाभरणं किम् ?

अ) दानं

आ) पराक्रमः

इ) शीलं

ई) क्षमा

5) कीदृशं वचः दुर्लभं ?

अ) अहितं

आ) हितं

इ) प्रियं

ई) अप्रियं

P.T.O.

- 6) किरातार्जुनीय महाकाव्ये कोऽरसः प्राधान्यं अस्ति ?
 अ) शृङ्गार आ) वीर
 इ) करुणा ई) शान्त
- 7) जटाधरः कः ?
 अ) भीमः आ) युधिष्ठिरः
 इ) अर्जुनः ई) नकुलः
- 8) पाञ्चाली का ?
 अ) सीता आ) द्रौपदी
 इ) गान्धारी ई) रम्भा

II. एकं प्रश्नं उत्तरं लिखत ।

(1×8=8)

ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

Answer any one question.

- 1) काव्यं नाम किम् ? महाकाव्यस्य लक्षणानि लिखत ।
 ಕಾವ್ಯ ಎಂದರೇನು ? ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
 What is Kavya ? Discuss the characteristics of Mahakavya.
- 2) किरातार्जुनीयस्य प्रथमसर्गस्य सारांश लिखत ।
 ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯದ ಪ್ರಥಮ ಸರ್ಗದ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
 Write the summary of the first Canto of Kiratarjuniyam.

III. द्वयोः लघुटिप्पणीं लिखत ।

(2×4=8)

ಎರಡು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಲಘು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

Write short notes on any two of the following.

- 1) महाकवि भारविः ।
 2) पञ्चपाण्डवाः ।
 3) वनेचरः ।
 4) द्रौपदी ।

IV. चतुर्णां श्लोकानां अनुवादं कृत्वा विवृणुत ।

(4×3=12)

ಯಾವುದಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿ ವಿವರಿಸಿ.

Translate and explain **any four** of the Shlokas.

- 1) कृतप्रणामस्य महीं महीभुजे जितां सपत्रेन निवेदयिष्यतः ।
न विव्यथे तस्य मनो न हि प्रियं प्रवक्तु मिच्छन्ति मृषा हितैपिणः ॥
- 2) विशङ्कमानो भवतः पराभवं नृपासनस्थोऽपि वनाधिवासिनः ।
दुरोदरच्छद्यजितां समीहते नयेन जेतुं जगतीं सुयोधनः ॥
- 3) निरत्ययं साम न दानवर्जितं न भूरिदानं विरहय्य सत्क्रियाम् ॥
प्रवर्तते तस्य विशेषशालिनी गुणानुरोधेन विना न सत्क्रिया ॥
- 4) प्रलीन भूपालमपि स्थिरायति प्रशासदावारिधि मण्डलं भुवः ।
स चिन्तयत्येव भियस्त्वदेष्यतीरहो दुरन्ता बलवद्विरोधिता ॥
- 5) विषमोऽपि विगाह्यते नयः कृततीर्थः पयसां इवाशयः ।
स तु तत्र विशेषदुर्लभः सदुपन्यस्यति कृत्यवर्त्मयः ॥
- 6) चतसृष्वपिते विवेकिनी नृप विद्यासु निरूढिमागता ।
कथमेत्य मतिर्विपर्ययं करिणी पङ्कमिवावसीदति ॥

V. द्वयोः सन्दर्भं विवृणुत ।

(2×3=6)

ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡರ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

Annotate **any two** of the following.

- 1) हितं मनोहारि च दुर्लभं वचः ।
- 2) वरं विरोधोऽपि समं महात्मभिः ।
- 3) गुणानुरोधेन विना न सत्क्रिया ।
- 4) वसूपमानस्य वसूनि मेदिनी ।

VI. संस्कृत भाषया उत्तराणि लिखत ।

ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

Answer in **Sanskrit**.

अ) संस्कृतभाषया वाक्यं रचयत (पञ्चानामेव)

(5×1=5)

1) लक्ष्मीः	2) दण्डेन
3) तस्याः	4) वनम्
5) रोचते	6) सार्धं
7) बहिः	8) विहाय

आ) पञ्चानां लिङ्ग विभक्ति-वचनानि लिखत ।

(5×1=5)

1) जटाधरः	2) लक्ष्यः
3) गुरुम्	4) तेन
5) मया	6) वचः
7) गजौ	8) मुनयः

VII. इमं परिच्छेदं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत ।

(4×2=8)

पुरा अयोध्यायां सगरो नाम राजा आसीत् । एकदा सः अश्वमेध यागं कर्तुं रोच्छत् । तदर्थं सः यज्ञाश्वं अमुञ्चत् । इमं विषयं ज्ञात्वा, देवेन्द्रः यज्ञाश्वं अपहृतवान् । तं पातालं नीत्वा तत्र तपः कुर्वतः कपिल मुनेः समीपे स्थापितवान् । यज्ञाश्वं अन्विषन्तः सगरपुत्राः भूमिं खनन्तः पातालं अगच्छन् तत्र यज्ञाश्वं दृष्ट्वा कपिलराव चोर इति मत्वा, ते तं महामुनिं अवाच्यशब्दैः अनिन्दत् । तदा कुपितो मुनिः नेत्रे उन्मील्य तान् सर्वान् भस्मीकृतवान् । अतः ज्येष्ठाः वदन्ति । “अविचार्य किमपि कर्म न करणीयम् ” इति प्रश्नाः ।

- 1) सगरो नाम राजा कुत्र आसीत् ?
- 2) राजा सगरः किं कर्तुं ऐच्छत् ?
- 3) कुपितो मुनिः किं अकरोत् ?
- 4) अतः ज्येष्ठाः किं वदन्ति ?